

grof Apponyi predlog, neka se novelarnim putem provede, da se ministar vanjskih posala, koji je zapravo i član magjarskog ministarstva, učini odgovornim magjarskom saboru, odnosno, da bude dužan doći u magjarski parlament i da njemu lično odgovara. Članovi saziva delegacija govori se, da su i mnogi članovi stranke rada skloni tome prijedlogu.

Zastupnik Gal prijavio je interpelaciju o držanju Rumunjske. Saznavši ministar predsjednik za ovu interpelaciju, pozvao je k sebi zastupnika Gala te je s njim duže vremena konferirao. Na to se prijavio ministru predsjedniku erdeljski zastupnici, s kojimi je ministar predsjednik duže razgovarao, našto je zastup. Gal povukao svoju interpelaciju.

U akciji opozicije dogodila se je jedna mala epizoda. Zastupnik Julije jut je htio da potpiše amrk za tajnu sjednicu. Motivirao je svoj postupak time, da ponajprije ne drži sadanji poslovnik pravovaljan, a u drugu ruku, imadu se po njegovom mijenjanju ratna pitanja raspravljati pred javnošću.

U krugovima vladine stranke dogovaraju se o odgodi saraba, pošto vlada ne želi, da opozicija imade toliko prilike raspravljati pred javnošću vojnička pitanja. Prema tome bi se imale svršiti saopćenje porezne i zakonske osnove, a možda i saopćenje ministra predsjednika o uporabi iznimnih mjera, a onda sabor odgoditi. U tom bi slučaju zakonska osnova o reformi nastave bila odgođena, ili će ju ministar nastave povući. Opozija konferirala je o ovoj osnovi vlade i o svom držanju prema tom postupku.

„Neues Wiener Tagblatt“ osvrcu se na interpelaciju u peštanskom parlamentu i veli, da ovakve interpelacije, kakve stavlja magjarska opozicija, čine svaki dan interpelaciju kritičnim. To kako nije u krivici niti Ugarske, niti u korist ostalih čimbenika. Sadanje vrijeme nije da se raspravljaju subjektivne stvari, pa ticalo se one i tako visoke pojave, kao što je grof Tisza.

Rumunjska vojska.

Rumunjska vojska predstavlja u ratno doba 6 vojnih zborova kao čete prve linije u jakosti od 350.000 momaka. Rezervoir izvježbane momčadi aktivne vojske i pričuvne, dovozna da se podigne po broju kod i kamo veća vojska. Osim toga bijahu podignuta mnogobrojna dopunjbena tijela. K tome je došlo još 40 bataljuna nestalne vojske i dopunjbene čete. Osim toga se je poskrbilo i za ustanovljenje pučko ustaskih četa, koje služe kao opsadne čete.

Jedan se rumunjski vojni zbor sastoji iz 2 linijiskih i 1 pričuvne divizije, svaka se linijiska divizija dijeli u 4 pješadijske pukovnije od 3 bataljuna, u 1 lovački bataljun; 1 topnička brigada u 2 pukovnije svaka sa 6 baterija, a 1 konjanička pukovnija (kalarasi) u 4 eskadrona. Dalje ima svaki vojni zbor i diviziju poljskih haubica sa 3 baterije. Pričuvna divizija se sastoji iz 1 pričuvnih pukovnija, 1 pričuvnog lovsog bataljuna, 1 pričuvne topničke pukovnije, 2 eskadrona i 1 baterije poljskih haubica. Od tehničkih četa ima svaki vojni zbor 1 pionirski bataljun, koji se sastoji od 3 pionirskih i 1 brojavne kompanije. Zborovi su bogato opskrbljeni svojim osim trinom.

Osim toga ima svaka divizija i svaki vojni zbor svoje ambulance, munijski park, te pionirski i brojavni park kaošto i poljsku bolnicu. Iz pričuvnih su pukovnija stvorene 2 konjaničke divizije po 6 pukovnija i 4 eskadrona, 2 konjaničkim baterijama i 3 odjeljenjima strojnih pušaka. Gorsko topništvo i divizije teških poljskih haubica sve podrževati zbornom zapovjedništvu. Kod vojne na kopnu dolazi u obzir i dunavaska flotila. Ona se sastoji iz oklopnih topnjača, čamaca za patroliranje i drugih ladja. Rumunjska je vojska bez sumnje faktor, kojega je treba u ratu uzvati.

AUGUST SENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

„Gospodine učitelju! Vi odsele Luciji ne čete tumačiti onih krasnih pjesama od Stanka Vraza i Nijemčica.“
„Protrnuh, tako me riječe dječakove zbnicie.“
„Zašto?“ upitah zabaviv dostojanstvo svoga učiteljskog zvanja.“
„Znate!“ nastavi dječak tajmstveno i prigru glavele me ruku. „Sinoc dođoše naši rođjaci. Tetka Paulina spavala je u jednoj sobi s majkom, a u toj sobi spavahu i ja i Misljahu, da sam već usnuo, ali ja sam samo stisnuo oči. Čuo sam sve. Govorili su mnogo, ali svi o jednom poslu, kako treba Luciju udati.“
„Udati?“ zapitah, a pri tom me je srce za zebilo.“
„Da, da!“ nastavi mladić. Jeste li vidjeli onog čarstoga gospodičinu? To je nekakov tetkin rođjak iz Medjumurca. Njemu hoće da Luciju. Sestra će otići. Vidite, da joj ne čete više tumačiti pjesama.“ — Lako si možesh pomisliti, dragi Eugene, da mi je svu kriš u glavu. U onaj par mjeseci me R. kanda mi je nož prodao kroz srce. Bio sam zabavio, da sam učitelj, da nijesam smio slušati brbljavoga učenika; bio sam zabavio, da rimbak, rijeke, Julije, Cezara latinac, gramatik. Ne znam, kako sam se vladao, ali moje vladanje moralo je svakako biti neobitno, jer me je Koloman toli čudno, čudno gledao. Lucija se udaje. Ta strašna misao bila je zaukopila svu moju pamet, ta misao kopala mi je u glavu, ta misao tjerala mi je svu kriš u srce. Došli ste, da sam pogriješio upitajući dječaka, ču se i tako upitao ozdrzati.“

Rat i svjetska trgovina.

U doba prije rata nitko ne bi mislio, da će rat moći tako dugo trajati, a da ne dođu, da čitupune gospodarske katastrofe svih ratujućih država već nakon nekoliko mjeseci. Nu iskustvo poučilo nas je, da je gospodarska snaga naroda daleko jača nego li što se je to opečeno držalo. Mnogo je tome doprinijela čovjeku prirodjena mogućnost prilagodjivanja, uslijed koje smo bili u stanju da terete, koje nam rat namiče, uzememo malo po malo na sebe, tako da ih danas ne osjećamo tako teško, kao što bi ih bili osjetili, da smo ih jedanput morali preuzeti. Prelaz iz mirnog stanja u ratno nije doživio nikakav potres, koji se bio mogao opasno uzdrmati. Mi smo se naprotiv na rat već tako priučili, da je mi sada dobro misliti na njere, koje će se imati poduzeti kod prelaza u mirno stanje, i da u doba gospodarske odnošaje očuvamo od uzdrmanja, koja bi mu mogla biti od štete.

Milijuni ratnika vratili će se nakon rata svojoj prijašnjoj zaslužbi, pak se treba poskrbiti za to, da u tome pogledu ponuda ne premasi daleko potražbu, pa da po mogućnosti svi oni nadođu prilike za zaradu u onom zvanju, koje su vršili prije rata. Naše će tvornice i poduzeća dobiti time novih radnika, koje će trebati zaposliti, što neće biti tako teško, jer su se zalihie svih proizvođača za vrijeme rata silno smanjile, pa će potražba za istima biti znatna. To bi bili momenti, koji bi pogodovali industrij i trgovini nakon rata, koji u pogledu strane bit će jednako siloviti zamah oslabljen nekim drugim okolnostima, koje se neće moći momentano promijeniti. To je pomankanje tovarnog prostora i obzir na prama vlaštij valuti, da istu previše ne oslabimo zaduživanjem naprama inozemstvu.

Sa izmjenom dobara izmedju pojedinih naroda ne će se nastaviti tako, gdje se je prije rata prestalo. Narodi su doduše međusobno u tom pogledu tako upućeni jedan na drugi, da će sa izmjenom dobara odmah nakon prestanka rata otpočeti, nu ospeg te trgovine biti će i početka malim, pak će trebati dugo vremena, dok se dovoljno, mog stepena, na kojem je ratovlje rila. Jasno je, da je uslijed ratnih prilika veliki dio kapitala uništen, pak će isti potpuno poslije rata nabaviti u prvome redu ona dobra koja su im najvažnije potrebna, dok će nakon toga sigurno nastati u svjetskoj trgovini stanovitaj zastoj, od kojega će se tek trgovina početi razvijati. Nema dvojbe, da će i to u igirati stvarnu ulogu i toliko najvjestavani gospodarski rat protiv centralnih vlasti, nu uvjereni smo, da ovakova nastojanja neće biti od prevelikog upliva na našu trgovinu. Prvo, u neprijateljskim državama imade mnogo razboritih ljudi, koji će se, i bez još više dok prođe rat, i umjetno potpirlivana mržnja, a drugo, što ne će biti lijepi kupoviti, neće moći niti ništa prodati. Uvoz Njemačke u godini 1913. iz ašov je 10 i tri četvrtine milijarde maraka, a izvoz 10 milijarda maraka te otpada kod kod uvoza, toli kod izvoza po prilici polovica na države anente. To su lijepe brojke, a ako naši današnji neprijatelji baš i ne bi htjeli voditi trgovinu sa centralnim vlastima, to će iste za višak svoje proizvodnje već lako naći prodju u neutralnim državama, pogotovo ako za uzvrat povećaju svoj uvoz iz lih država.

Uspjeh tog ne valja se podavati prejeranim nadama, ali glede robe centralnih vlasti, jer su i svjanjske države za vrijeme trajanja rata pod pritiskom prilika uredile one inozemlje, koje su im manjkale, pak će u prvome redu nastojati da podpuru svoja vlastita poduzeća.

Uvjereni smo da će i kod prelaza iz ratnog u mirno doba doći do izražaja prirodno izravnanje sila, pak da će se i to prebroditi bez znatnih poteškoća.

Podupirajte Družbu!

„E pa će otići, i ne ću još više tumačiti pjesama. Učimo dalje, Kolomane!“
„Dječak me pogleda još čudnije.“
„Učimo dalje, Kolomane!“ rekoh oštrije. Dječak sagnu glavu nad knjigu i nastavi čitati očajnu borbu Hejvecana.“
„Ja dakako nijesam već ništa čuo o Cezaru, latinsko čitanje Kolomanovo čimlo mi se kao žubor fratarske litanije. Pustio sam ga, neka čita, što hoće i kako hoće. Nekoliko puta upita me za tvoj ili onaj čit, ali ja odgovorih i neodgovorih. Zelo sam, da što prije obavim zadaću. Bio sam odlučio ispričati se gospodji, da ne mogu ostati kod običaja.“
„Da mi se je smučilo. U jedmaput duh kroz senjku korake i nekoliko riječi. Za čas umiđe Lucija, a za njom ovaj mladi, nacirani gospodičin iz Medjumurca. Bilo mi je, da propadnem u zemlju. Digoh se naglo. Djevojka se nasmijehi umiljato i reče:“
„Oprostite, gospodine Vladimir, da vas hunim u vašem poslu. Dolazim po zapovjednici majke, koja vas moli, da za danas otpustite Kolomana, to jest, ako je dobar i marljiv bio.“
„Dobar je bilo, gospodično!“ odvratih ličadno.“
„Ah, dosjeti se Lucija, „evo sam pogriješila.“ Čast mi je predstaviti vam gospodina Karla plemeniti Repušića, rođjaka moje tetke; gospodin Vladimir plemeniti Milkovič, učitelj mojega brata.“
„Ja se poklonih ožbljmo, a tetkin rođjak, jedva me pogleda, kimnu glavu onih bli preizorno, toli dozgovio, da su mi prsti počeli igrati. Ne progovori mi niti riječice okrenu se k mojemu učenicu.“
„A ide li Koloman već u latinske škole?“
„Da!“ odgovori mladić. „Što to čitate?“ nastavi Medjumurac uzv knjigu, koja je na stolu ležala, „Julija Cezar!“ Pa govoriše li već latinski?“

Domaće Vijesti.

Promocija. Pravnik Marko Belanić iz Livovka (Lošinj) bio je dne 26. t. m. promoviran na čast doktora sveopceg prava na c. kr. českom sveučilištu u Pragu. Čestitamo!

Gospodarstvo.

Promet sa šljivama, suhim voćem i pekmezom u Bosni.

Najnoviji komad Glasnika zakona i naredaba za Bosnu i Hercegovinu donosi vladu naredbu u prometu sa šljivama, suhim voćem i pekmezom u Bosni i Hercegovini.

Prama ovog naredbi za šljive je dopušten u nas slobodan promet, a maksimalne su cijene šljivama ranska (zredjeljama) 8 K, te šljivama požečkama 16 K po 100 kg. Naprotiv se stavljaju pod zatvor suhe šljive, pekmezi i sušeno voće iz godine 1916. Ovaj se zatvor proteže na sve zalihie, izuzam zalihie zemaljskog crara i vojne uprave. Radi toga ne smije se sa predmetna, stavljenima pod zatvor ni trgovati niti se se smiju preradivati ili inače s njima raspolagati — osim za vlastitu potrebu — bez dozvole zemaljske vlade. Zabranjeni su i svi ugovori o kupnji budućeg rodu uz izvjesnu cijenu. Ko ima na zalihii suhih šljiva, pekmeza i drugog suhog voća, ne smije ga maknuti s dosadašnjeg spremništa bez oblasne dozvole. Ova se roba može slati samo uz prilog oblasne dozvole za prevoz. Svaki posjednik je suhih šljiva i voća je pikemno dužan, da na poziv oblasni u određenom roku iskaže, kolike su mu zalihie, pa ma bile one vlasništvo njegovo ili tuđe u njegovoj pohrani. Od ovoga su izuzete zalihie vojne uprave. Zalihie, koje se moraju prijaviti, a koje ne budu prijavljene, mogu se zaplijeniti u korist zemaljskog crara.

U svrhu poslovnog provadjanja cijelne shodno iskorišćavanja spomenutih proizvoda te u svrhu da se potrošači uzomgu opskrbiti u vrijeme iziška zemaljska vladina osiva, središnji ured za iskoršćenje i prodaju suhih šljiva, pekmeza i drugog suhog voća, a svrha će se središnjem uredu biti u Brčkom, a svrha će se središnjem uredu u tome, da se pokrije potreba Bosne i Hercegovine i ostale monarhije te vojne uprave, kao i to, da vodi brigu o izvozu u savezničke i neutralne zemlje. Ovaj će ured biti izvavno podčinjen zemaljskoj vladi te će raditi po njezinim uputama. U ured će biti pozvani domaći veletršci, a on će biti vodjen po trgovinskim načelima. Ovaj je ured ovlašten, da samo on kupuje i dalje prodaje spomenute proizvode. On će morati da plaća suhe šljive (po 100 kg.) 100 K, suhe šljive kilogramu po 100 K, 115-130 po 97 K, za još suhe voća 94 K, za ostalo suho voće 80 K, te za pekmez 120 K. Za središnji ured je u prodaji udarena maksimalna cijena suhim šljivama 150 K, pekmezu 170 K, suhim voćem 130 K. Od čista dobitka podmiruju se komisione pristojbe, 6 po stide na ukamčenje glavnice, a najviše 1 po sto na prometu proviziju. Odstatak čista dobitka namijenjen je općim aprovizacijnim svrhama zemlje, te o njemu odlučuje zemaljska vlada.

Prekršitelji ove naredbe bit će kažnjeni zatvorom od 3 dana do 3 mjeseca ili novčanom globom od 200 K do 2000 K. Novčana globa može se izreći i do 5000 K.

Naredba staje na snagu danom proglašenja.

Osnak centralne za prodaju stoke.

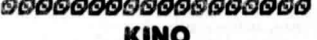
U posljednje su vrijeme donijele neke novine kratku vijest da ratno ministarstvo kani osnovati za zemlje krane sv. Stjepana centralu za prodaju stoke. Značevalo se, da gospodarski interesi Hrvatske budu posebno zastupani i da osnuje samostalna centrala za Hrvatsku. U

koliko će te naše želje i zahtjevi za samostalnu centralu biti uvaženi, za sada još ne znamo, jedino smo mogli saznati, da će financiranje toga poduzeća biti povjerenom jednom tudjinskom za vodu. Uvjereni smo, da će naš vladin gospodarski odsvjek ispuniti svoju dužnost i izraditi, da se u Hrvatskoj osnuje samostalna centrala, koja neka financira bilo konzorcij, bilo koji hrvatski novčani zavod. — Kada govoremo već o osnutku centralne za prodaju stoke, osvrtno ćemo se upoće na trgovinu stoke, u Hrvatskoj za vrijeme rata. Dok su vlade u drugim krugovima monarhije, n. pr. u Donjoj Austriji i Koruškoj osnovala razne „Verwerwertungsgesellschaften“, koji su bili uredjeni na sličnoj bazi kao što je sada i kod nas „Zemaljska opskrba d. d.“, i. t. d. od čistog dobitka je bio dan dioničarim neki stalno određeni postotak kao dividenda, dok je preostali dio čistog dobitka bio namijenjen dobrotvornim svrhama — to je kod nas trgovina stokom bila monopolizirana pripomoću vladinom od nekolicine ljudi, koji su stekli time milijune, koji su se mogli prisidjeti zemlji, kao što je to drugdje bilo postignuto. Mislimo, da će vlada nastojati, da se pitanje nove centralne za Hrvatsku povoljno riješi.

Parobrodarska konjunktura nakon rata.

Kako je poznato, parobrodarski su tarifi uslijed svjetskog rata silno porasli, te na temelju istih vuku iz parobrodarske brodarovlanice unutrašnje, a u ne mnogo manjoj mjeri i neprijateljskih država ogromne koristi. Ova je okolnost prouzročila, da se je u interesiranim krugovima uvrijedilo mnijenje, da će povoljna konjunktura u parobrodarstvu još dugo nakon prestanka rata potrajati. Međutim to nije se mijenilo iz više razloga moglo prigovoriti, jer ne samo da će čitava njemačka i naša trgovačka monarhija opet stupiti u akciju, nego će i velik broj engleskog brodogradja, koje sada služi u ratne svrhe, opet preuzeti tovarnu službu. Ako je i istina, da su u europskim državama potrebe za robom iz svjetske trgovine uslijed iscrpljenja zalihia silno porasle, ipak treba držati na umu, da će se po svoj prilici u svim zemljama poduzeti mjere, koje će ići za tim, da uzvao držve u stanovitim granicama, u svrhu, da se pritisk, koji tereti valutu uslijed ratnih okolnosti, previelkim ulozom i u time skopčanim zaduživanjem naprama inozemstvu, još više ne poveća. Veliki gubici kapitala, koje je rat u svim državama prozročio, prijeti će i također stvaranje povoljne konjunktura, koja je jedini temelj za dobar razvitak parobrodarstva. Osim toga treba uzvati visoke gradjevne troškove kod gradnje novih brodova, kao i daleko više rezijske troškove, koji bi mogli doći u loš razmjear sa rentabilitetom, kad parobrodarski tarifi jednaput počnu padati. Jasno je, da se kraj svih lih okolnosti ne smiju stavljati nikakove preferenae nado u parobrodarsku konjunkturu nakon rata.

„Hrv. Lloyd“.

KINO

Crvenog križa.

ULICA SERGIA BR 34.

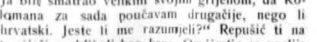
Danas novi raspored.

Neprekidne predstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

ULAZNINA : L. prostor K 1.—; II. prostor 40 fl.

Uci se može kod svake silke.

je nikako, da zataji svoju koljevku zato, da uzmore pri čaraku zveketati svojim ostrugama. Ja bih smatrao velikim svojim grijehom, da Kolomana za sada poučavam drugačije, nego li hrvatski. Jeste li me razumjeli?“ Repušić ti ne trčije probijati kod krpa. Osvijest se postije ponešto od te moralne kupa, reče upravo bečarskim glasom Lucija: „A gdje je vaša milostiva gospodja mali pobrala toga filira, koji traje nadvlastičnim idejama srce toga djeteta?“ Lucija se trznute i reče: „Kolomane! podjti k materi.“
„A pošto je dječak otišao bio, nastavi: „Vi ste se, gospodine Repušiću, vrlo čudno ponijeli, ponijeli tako, kako to nije običaj među nabraozanim svjetkom. Molim gospodina Milkoviča za oprostjenje, da je u našoj kući bio tako uvrijeđen. Uostalom bih vam za vaše ravnanje rečeno, da ja pravro tako mislim, kao i gospodin Vladimir.“
Gizdelina potrgosne te riječi silo. „Zarjavši se počeo nešto bunati, što bi valjda isprikom biti imalo. Ja uistinu nijesam znao, što to radim. Bilo mi je, da poljubim djevojku za onu lekciju, što bješe Repušić od nje dobio, al se opet šjehi Kolomanovih riječi, da će se Lucija udati za Repušića; da, onaj oštri glas, kojim je gizdelina ukorila bila, probad i meni sumnju, da tako samo djevojka mladiću govoriš stješ, kad mu ima pravo zapovjedništvo. Sve tvoje stajamo neki čas kao tri kamena. Napokon se okrenu Lucija umiljato k meni i reče, kanda i ništa bilo nije. Kroz smijeh: „Da, zbilja, gospodine Vladimir! Zaboravila sam posve. Pokazat ću vam svoju srošne georgine. Znate, onomad sam vam zvonje govorila. Molim vas, dodajte sa mnom. Oprostite gospodine Repušiću! Doći ćemo odmah za vam. Adieu!“

(Nastavlj. se.)